

Stoica Lascu, *Independența Albaniei în percepția opiniei publice românești (1921-1914)*, Târgoviște, Editura Cetatea de Scaun, 2012, 507 p.

Profesorul universitar Stoica Lascu este unul dintre cei mai cunoscuți și valoroși istorici ai lumii balcanice, cu prioritate asupra istoriei aromânilor și albanezilor. Dovada cea mai recentă o constituie noua sa lucrare privitoare la nașterea Albaniei independente, eveniment deosebit, ilustrat sub diferite aspecte și situații, prin felul în care opinia publică românească le-a înțeles, încurajat și sprijinit, printr-o solidaritate cvasiunanună.

Problematika lucrării prezentată succint în Introducere, întrucâtva, mai puțin cunoscută cititorului, este oferită de autorul nostru prin cele 183 de documente extrase din presa românească dintre anii 1912-1914. Conținutul acestor documente este încărcat de declarații, luări de atitudine, puncte de vedere și opinii diferite, unele aparținând unor importante personalități politice, precum Regele Carol I, Nicolae Iorga, Take Ionescu, culturale între care Ioan Ursu, Constantin Mille, Pericle Papahagi, lideri aromâni și albanezi, pagini extrase din unele organe de presă din străinătate, toate privind evenimentele din Albania, în centrul acestor texte aflându-se problema nașterii statului independent albanez, marea majoritate a semnatarilor lor gândind la fel.

Un însemnat număr de texte, mai puțin puse în valoare, dar care reconstituie realități istorice din existența poporului albanez și a românilor balcanici, precum rezistența și lupta pentru eliberare de sub dominațiile străine, înfățișează tradițiile acestora, cultura și spiritualitatea lor, dar și ospitalitatea poporului român oferită miilor de albanezi, nevoiți să-și abandoneze țara, ei socotind România a doua lor patrie.

Presa română stăruia asupra rolului ce trebuia să-l aibă România în ajutorarea poporului albanez în lupta lor pentru crearea statului lor independent. Unul dintre principalii lideri ai Albaniei, Ismail Kemal Bey, aflat la București la

comunitatea conaționalilor săi, a declarat că „toți albanezii” așteptau ca România „să apere și să ajute Albania și teritoriul ei așa cum a ajutat Bulgaria în 1878”.

Ziarele românești publicau opiniile liderilor albanezi cu privire la modul sau calea pentru dobândirea autonomiei sau independenței Albaniei, fie sub oblăduirea Turciei, fie a Marilor Puteri europene, fie sub așa-zisa „protecție” a celor doi concurenți, Austro-Ungaria și Italia, state care nu urmăreau decât să-și subordoneze sau să ocupe Albania, pentru a dobândi un serios rezem în Balcani.

Proclamarea independenței Albaniei, la 18 noiembrie 1912, a beneficiat și s-a bucurat de comentarii cu totul favorabile în presa română, prilej pentru organizarea unor manifestări de simpatie, a avut loc un *Te Deum*, la care a fost sfînțit drapelul Albaniei independente. Presa română, în consens, socotea că „popoarele europene erau obligate să lucreze pentru prosperitatea Albaniei”. La București s-au desfășurat întruniri ale comunității albaneze, ocazie de a adresa telegrame cancelariilor Marilor Puteri, pentru ca acestea să condamne atrocitățile armatei sârbe împotriva albanezilor, pentru ca, la Conferința Ambasadorilor, desfășurată la Londra, să fie response pretențiile „nesăbuite” ale grecilor la adresa Albaniei. Totodată, rezidenții albanezi din România (circa 25.000) au solicitat guvernului României, personal lui Titu Maiorescu, să fie stopate și condamnate asemenea amenințări și nedreptăți din partea autorităților grecești și sârbe.

Un număr apreciabil de documente comentează demersurile și acțiunile pentru crearea Regatului Albaniei independente, cel desemnat să ocupe tronul acestuia, fiind preferat Wilhelm de Wied. Acesta a acceptat, a mers în Albania, însă, după scurtă vreme, nerezistând situației critice din țară, tulburărilor, ciocnirilor sângeroase provocate de turci, greci și sârbi, dar și disputelor și neînțelegerilor dintre albanezi, a renunțat la tronul ce i s-a oferit, părăsind Albania.

Presa română a primit și a dat publicității luările de atitudine ale unor fruntași ai statului român cu privire la situația din Balcani, în mod deosebit în privința stărilor de lucruri din Albania și din teritoriile românilor. Astfel, Carol I afirma că „revoluția (!) albaneză este o chestiune balcanică și, pe baza Tratatului de Pace de la București, legătura dintre chestia albaneză și Pacea de la București este evidentă... România este datoare să acorde sprijin militar domnitorului albanez”.

Take Ionescu, la rândul său, considera drept justificată necesitatea existenței unei Albanii independente, care trebuia apărată. Probabil că, și datorită acestor afirmații de la nivelul cel mai înalt, în iunie și iulie 1914, mai multe sute de voluntari români au plecat în Albania pentru a contribui la apărarea existenței sale. Tot din presă s-a putut afla despre jertfele acestor voluntari români. Unii intelectuali români au fost împotriva acestor gesturi, printre care marele ziarist Constantin Mille, care, cu destul temei, considera că „Marile Puteri au creat Albania, ele să intervină”.

Mai multe ziare și-au declarat regretul pentru abandonul lui Wilhelm de Wied, unul dintre motivele invocate fiind „indiferența Marilor Puteri”, ceea ce va amplifica și înrăutăți situația din Albania, inclusiv pentru aromâni.

La sfârșitul anului 1914, presa română prelua și comenta știrile din ziarele franceze, ostile efemerului monarh al Albaniei, socotind, însă, pe nedrept, crearea acestui nou stat ca fiind „o absurditate”. În aceeași vreme, presa urmărea desfășurarea debarcării trupelor italiene la Valona și anexarea unei părți din trupul Albaniei de către invadatori.

Cartea domnului Stoica Lascu, prin marele număr de documente, prin problematica complexă și variată pe care le prezintă cercetătorului, prin aspectele și situațiile readuse la lumină după scurgerea unui veac, prin evidențierea rolului pe care România l-a îndeplinit față de Albania, prin atitudinea și gesturile frățești față de albanezi din partea autorităților române și de populație, prin interesul și efortul celor care au așezat în paginile ziarelor cu talent, simțire și adevăr ceea ce oferă cele 183 de documente: atitudinea frățească a poporului român față de poporul albanez, față de istoria sa eroică, față de cultura și civilizația sa.

Un plus de atenție este Introducerea în română, engleză și albaneză, prezentarea documentelor în aceleași trei limbi, indici geografici, de nume și tematici, uriașa bibliografie, iarăși în română, engleză și albaneză.

Istoricul Stoica Lascu, cu această deosebită realizare istoriografică, a confirmat odată mai mult statura sa de remarcabil cunoscător al istoriei lumii balcanice.

Constantin Bușe